

2017-03-01

LUNDS UNIVERSITET

Humanistiska och teologiska fakulteterna

Centrum för teologi och religionsvetenskap
Institutionsstyrelsen

Verksamhetsberättelse 2016

Centrum för teologi och religionsvetenskap (CTR) har under olika namn funnits vid Lunds universitet sedan 1668. Organisatoriskt är CTR en av åtta institutioner vid Humanistiska och teologiska fakulteterna. Institutionen är sedan hösten 2014 lokaliserad till Helgonavägen 3 och det där belägna humanist- och teologcentrat LUX.

Vid CTR bedrivs utbildning och forskning inom följande religionsvetenskapliga och teologiska discipliner:

Religionshistoria och religionsbeteendevetenskap

- Islamologi
- Judaistik
- Religionshistoria
- Religionssociologi

Tros- och livsåskådningsvetenskap

- Etik
- Religionsfilosofi
- Systematisk teologi

Bibelvetenskap

- Gamla testamentets exegetik
- Nya testamentets exegetik

Kyrko- och missionsstudier

- Missionsvetenskap med ekumenik
- Kyrkohistoria
- Praktisk teologi
- Religionsteologi

CTR har under 2016 haft drygt 77 anställda, varav 12 professorer (varav en adjungerad), 14 lektorer (varav 3 med tidsbegränsade anställningar) och 36 doktorander. Därtill finns det 10 personer som har anställning som forskare samt en person som har en postdoktoranställning.

Administrationen vid CTR, inkl. studievägledning, utgörs av sju personer (varav en tjänstledig). Vid institutionen finns också fyra ledningsuppdrag: prefekt (50 %), bitr. prefekt med ansvar för forskningsfrågor (30 %), bitr. prefekt med ansvar för forskarutbildning (20 %) samt studierektor (50 %). Prefekt samt bitr. prefekt med ansvar för forskningsfrågor tillträdde sina respektive uppdrag den 1 januari 2015, medan bitr. prefekt med ansvar för forskarutbildning och studierektor har haft sina uppdrag sedan 2012. Innevarande mandatperiod löper t.o.m. den 31 december 2017.

Institutionen har ett utbildningsuppdrag om 298 s.k. helårsstudenter. Utbildningen vid CTR omsätter ca 13 mkr per år. Forskningsbudgeten uppgår till ca 32 mkr, varav 15,5 mkr är externa anslag.

Med stöd av fakulteten bedrivs ett systematiskt arbetsmiljöarbete vid institutionen, vilket bl.a. uttrycks i en arbetsmiljöpolicy (fastställd 2013-03-27) och konkretiseras i en därtill hörande arbetsmiljöplan. Som ett led i arbetsmiljöarbetet har ledningen beslutat om att anordna fyra arbetsplatsträffar/personalmöten per termin, syftande till informationsutbyte om institutionsgemensamma spörsmål. Personalen erbjuds kontinuerligt individuella ergonomigenomgångar med personal från företagshälsovården. Vidare erbjuder institutionen sina anställda friskvårdsbidrag upp till en årlig kostnad om 1 870 kr per heltidsanställd.

CTR har ett skyddsombud (inkl. suppleant), vars mandatperiod sträcker sig till utgången av 2017. Skyddsombudet deltar kontinuerligt i det systematiska arbetsmiljöarbetet vid institutionen.

Under december 2016 genomfördes en s.k. psykosocial skydds rond. Denna gav bl.a. vid handen att det flesta medarbetare, 86 % av 37 svarande, oftast upplever sitt arbete som meningsfullt och stimulerande. Vidare ansåg 81 % att det finns ett positivt arbetsledningsklimat på arbetsplatsen. Den psykosociala skydds rond, som kan betraktats som en värde mätare på arbetsmiljön, har diskuterats vid en allmän arbetsplatsträff och i institutionsstyrelsen.

Utbildning

CTR har under 2016 bedrivit utbildning på grundnivå inom huvudområdena »Religionsvetenskap och teologi» och »Religionshistoria». Dessutom gavs under året ett antal fristående kurser: tre internationella kurser (så kallade SAS-kurser), två kurser med studieresor till Jerusalem, två sommarkurser samt en kvällskurs. CTR har också bedrivit uppdragsutbildning.

På avancerad nivå har utbildning bedrivits inom huvudområdena »Religionsvetenskap och teologi» och »Religious Roots of Europe».

Inför höstterminen samordnades grundkursen i judaistik schemamässigt med Språk- och litteraturcentrums kurser i jiddisch och modern hebreiska. Studenter erbjöds möjligheten att läsa kurser i de olika ämnena under samlingsnamnet »Judiska studier».

CTR har haft ett samlat utbildningsuppdrag om 298 helårsstudenter. Resultatet av verksamhetsåret blev 270 registrerade helårsstudenter, vilket innebär en underproduktion. Genomströmningen har under året varit 57 % (något lägre än 2015).

Under verksamhetsåret utfärdades 38 kandidatexamina och 6 masterexamina inom institutionens huvudområden (en ökning jämfört med 2015, då 19 kandidatexamina, 2 magisterexamina och 11 masterexamina utfärdades).

Forskarutbildning

CTR bedriver forskarutbildning inom följande religionsvetenskapliga och teologiska ämnen: Gamla testamentets exegetik, islamologi, kyrkohistoria, missionsvetenskap med ekumenik, Nya testamentets exegetik, praktisk teologi, religionsfilosofi med etik, religionshistoria och systematisk teologi. Till i princip varje ämne finns ett forskarseminarium i vilket lärare, doktorander och studenter på avancerad nivå möts för att diskutera doktorandernas avhandlingstexter eller andra vetenskapliga texter.

Totalt finns drygt 40 aktiva doktorander vid institutionen, varav 24 av dessa är anställda. Under våren antogs tre nya doktorander till forskarutbildningen vid CTR: en doktorand i islamologi, en doktorand i religionsfilosofi med etik samt en doktorand i religionshistoria. Dessa tre påbörjade sina anställningar vid institutionen den 1 september.

Vid CTR ägde åtta disputationer rum under 2016 (motsvarande antal under 2015 var två disputationer). Följande avhandlingar försvarades framgångsrikt under året:

- Andreas Engh Seland, *Divine Suspense: On Kierkegaard's Frygt og Bæven and the Aesthetics of Suspense*, 2016-12-09
- Hans Olsson, *Jesus for Zanzibar: Narratives of Pentecostal Belonging, Islam, and Nation*, 2016-12-09
- Aron Engberg, *Walking on the Pages of the Word of God: Self, Land, and Text Among Evangelical Volunteers in Jerusalem*, 2016-11-01
- Anna Minara Ciardi, *On the Formation of Cathedral Chapters and Cathedral Culture: Lund, Denmark, and Scandinavia, c. 1060–1225*, 2016-06-04
- Andreas Johansson, *Pragmatic Muslim Politics: The case of Sri Lanka Muslim Congress*, 2016-05-27
- David Willgren, *Like a Garden of Flowers: A Study of the Formation of the 'Book' of Psalms*, 2016-05-19
- Johan Herbertsson, *Rätttegångsgudstjänsten i Sverige. Reglering och förändring 1684-1989*, 2016-05-18
- Sara Gehlin, *Prospects for Theology in Peacebuilding: A Theological Analysis of the Just Peace Concept in the Textual Process towards an International Ecumenical Peace Declaration, World Council of Churches 2008–2011*, 2016-03-19

Under året har institutionen vidtagit en rad åtgärder för att höja kvaliteten i forskarutbildningen. Så har t.ex. ett omfattande arbete med att skriva nya och revidera gamla kursplaner för forskarutbildningen genomförts. Inom ramen för Universitetskanslersämbetets utvärdering av forskarutbildningen har också utvärderingen av islamologi initierats (slutföras under 2017). Bitr. prefekten med ansvar för forskarutbildningen

har också kartlagt doktorandernas arbetsmiljö, vilket ger vid handen att doktoranderna i stort är mycket nöjda med utbildningen.

Forskning

Forskningen vid CTR utförs av lärare och medarbetare med forskaranställning. Professorer ägnar huvuddelen av sin årsarbetstid åt forskning och handledning i forskarutbildningen, universitetslektorer har 20 % forskning i sina tjänster (25 % för docent-kompetenta universitetslektorer) och medarbetare med forskaranställning kan fylla sina respektive tjänster med forskningsarbete, men engageras ofta också i utbildningen vid institutionen.

Utöver den fakultetsfinansierade forskningen bekostas en hög andel av den forskning som bedrivs vid institutionen genom anslag från stiftelser och fonder av olika slag. Så har t.ex. Riksbankens jubileumsfond (RJ) finansierat forskningsprogrammet *Det tidiga klosterväsendet och den antika bildningen* (MOPAI) som slutredovisades i juni 2016 och projektet *Den hinduiska receptionen av perso-arabiska kunskapstraditioner och jainismens roll som kulturförmedlare*, vilket fortsätter även under 2016. Även Birgit och Sven Håkan Ohlssons stiftelse, Hilda och Håkan Theodor Ohlssons stiftelse, Thora Ohlssons stiftelse samt Crafoordska stiftelsen stöttar kontinuerligt CTR:s verksamhet; Ohlssonstiftelserna bl.a. ett lektorat i teologi och forskning i kyrkohistoria och Crafoordska stiftelsen bl.a. genom en postdokortjänst i religionsteologi (fr.o.m. augusti 2015) och genom ett antal stöd till yngre forskare för s.k. forskningsinitiering. En annan viktig anslagsgivare är Vetenskapsrådet (VR) som under 2016 fortsatt finansierat projekten *Bortom teologi. Antik polemik, identitetsskapande och modern forskning* och *Sökandet efter helhet i en förtrollad värld. Helbräddagörelse, framgång och rituell praxis i afrikanska pentekostala-karismatiska kyrkor* samt *Performing an Ethical Masculinity: The creation and presentation of the Islamic pop stars of Awakening*.

En för teologisk och religionsvetenskaplig forskning ny forskningsfinansiering är den Lundabaserade LMK-stiftelsen, som under 2016 beviljade medel för ett halvtidslektorat i judaistik under 5 år. Denna donation är frukten av ett strategiskt arbete från institutionens sida för att hitta nya, ibland oväntade forskningsfinansierare. Forskning och samverkan är i detta arbete en möjlig kombination.

Under året har även en rad vetenskapliga konferenser arrangerats vid CTR. Bland dessa kan nämnas *African Lived Christianity – Faith, Ritual and Power* som anordnades den 16–18 mars. Ytterligare en konferens, *The 5th Conference on Church Leadership and Organizational change*, ägde rum den 20–22 april. I maj ordnades *Nordic Coptic Network Conference* och den 3 juni hölls avslutningskonferensen *Det tidiga klosterväsendet och den antika bildningen*. I december anordnades tre konferenser: *De kristna från kriget* (5–6 december), *Anti-Judaism, Islamophobia, and Interreligious Hermeneutics: How Conflicts in the Middle East and Beyond Shape the Way We See the Religious Other* (4–6 december) och *Tradition is the New Radical – Remapping Masculinities and Femininities in Theology* (12–14 december).

I samband med American Academy of Religion (San Antonio, 19–22 november) stod CTR som arrangör för den nordiska mottagning som anordnades tillsammans med andra teologiska fakulteter i Norden. Receptionen var mycket välbesökt.

Under 2016 publicerade lärare, forskare och doktorander vid CTR enligt forskningsdatabasen LUCRIS 25 tidskriftsartiklar, 20 recensioner och 35 bokkapitel. Av angivna tidskriftsartiklar, översiktsartiklar och recensioner hade merparten genomgått ett peer-reviewförfarande. Det ska dock framhållas att inrapportering i det nyligen driftsatta LUCRIS har varit bristfällig.

Samverkan

CTR och dess medarbetare samverkar på olika sätt med andra delar av universitet och det omgivande samhället. Flera av forskarna vid institutionen medverkar kontinuerligt i dagspress, radio och TV.

En viktig nod för samverkan, både mellan universitet och med det omgivande samhället, är det nystartade europeiska nätverket European Academy of Religion (EARS). Nätverket har till syfte att synliggöra behovet av teologisk och religionsvetenskaplig utbildning och forskning. Eftersom religion är ett nationsövergripande fenomen är internationell samverkan – både för att stärka forskningen men också för att påverka beslutsfattare på olika nivåer – nödvändig. EARS är tänkt att bli både en tankesmedja och en samarbetsplattform för deltagande universitet. EARS syftar också till att tydligare än tidigare placera teologin och religionsvetenskapen som samhällsvetenskapliga och kulturvetenskapliga discipliner. Utöver Lunds universitet ingår även Vrije Universiteit Amsterdam, Oslo universitet, Humboldt-Universität zu Berlin, Universität Wien, Université de Strasbourg, L'Ecole Pratique des Hautes Etudes Paris, Menighedsfakulteten, Uppsala universitet och L'Università Cattolica del Sacro Cuore Milano i nätverket. I nätverkets s.k. Heads of Agreement framhålls att nätverket aktivt kommer att söka fler partneruniversitet. För CTR:s räkning ingår universitetslektor Blazenska Scheuer i nätverkets styrelse. Utöver EARS ingår CTR även i den arbetsgrupp för teologi och religionsvetenskap som finns inom The League of European Research Universities (LERU).

Under 2016 bjöd CTR in allmänheten till en rad olika seminarier och föreläsningar. Av dessa kan särskilt två evenemang nämnas. I samband med doktorspromotionen i maj bjöd CTR in till offentlig hedersdoktorsföreläsning med den amerikanska författaren Marilynne Robinson. Aulan blev fullsatt och efteråt följde eftersits för institutionens medarbetare med Robinson och andra externa gäster.

En stor satsning som tack vare generösa donationer kunde genomföras under hösten 2016 var de s.k. påveseminarier. Dessa seminarier ägde rum veckan innan Påve Franciskus besökte Lund med anledning av det gemensamma högtidlighållandet av reformationen. Seminarieriet hade rubriken »Påven Franciskus: tro – politik – reformationen». De tre seminariekvällarna blev mycket välbesökta och de spelades även in och finns nu tillgängliga på CTRs hemsida.

Både Robinsons hedersdoktorat och påveseminarieriet ledde till stor medial uppmärksamhet för institutionen och enskilda forskare. Flera av institutionens forskare medverkade även vid HT-dagarna i april, och ett antal forskare medverkade i ett antal seminarier och presenterade sina nyutgivna böcker vid Bok- och biblioteksmässan i Göteborg (september).

En viktig samverkanspartner är trossamfundet Svenska kyrkan, vilket bl.a. märks genom det samarbete som finns vid Svenska teologiska institutet i Jerusalem samt adjungeringen av en medarbetare från Svenska kyrkans forskningsenhet vid CTR.